

betrekking tot het gebit waarvan de resultaten zijn vastgelegd in zijn proefschrift (1960), mocht worden beschouwd als een belangrijke bijdrage tot de kennis omtrent de afstamming van de mens.

Het is voor de eerste maal in de geschiedenis dat een tandarts de eer wordt waardig gekeurd om in aanmerking te worden gebracht voor een wetenschappelijke onderscheiding, die met zijn vak in engere zin geen rechtstreeks verband houdt. Het was zijn proefschrift waarin de resultaten van een vergelijkend onderzoek van de naar elkaar toegekeerde vlakken van glazuur en tandbeen van subrecente molaren en hun betrekking tot het kroonpatroon van fossiele en recente primaten, werd vastgelegd en hetwelk als een belangrijke bijdrage tot de doelstelling van de Stichting door de spreker werd beschouwd.

In zijn dankwoord voor de hem verleende onderscheiding betrok Dr. KORENHOF ook zijn toenmalige promotor Prof. VON KOENIGSWALD, die het waardevolle materiaal ter beschikking had kunnen stellen waarop zijn onderzoek betrekking had, een onderzoek dat mogelijk was geworden door de werkwijze waarover hij als tandarts de beschikking had.

De uitreiking van de prijs vond plaats tijdens de vergadering van de Nederlandse Vereniging van Tandartsen op 13 april j.l. te Utrecht.

BUITENLAND

IN MEMORIAM PROF. DR. ALFRED KANTOROWICZ

Het bericht van het overlijden van Prof. KANTOROWICZ, Dr. med., Dr. med. h.c., Dr. med. dent. h.c. op 6 maart j.l. is niet alleen in Duitsland, doch evenzeer in het buitenland met ontroering ontvangen.

Want al had dan de overledene de jaren van de zeer sterken overschreden (hij was geboren in Posen in 1880), hij was nog steeds dermate vitaal, dat men hem niet alleen op talrijke bijeenkomsten kon ontmoeten, maar ook als spreker en vaak als fel debater kon beluisteren.

Slechts enkele weken voor zijn heengaan werd met grote opgewektheid in Bonn zijn gouden jubileum als hoogleraar gevierd; nog op dezelfde dag werd hij in het ziekenhuis opgenomen voor een spoed appendicitis operatie en alhoewel het leek alsof hij er weer bovenop zou komen, heeft dit niet mogen zijn.

Met KANTOROWICZ is een van de belangrijkste hoofdpersonen verdwenen, die op het toneel van de 20e eeuwse tandheelkunde een rol hebben gespeeld; veel heeft hij gepubliceerd, doch zijn naam zal vooral verbonden blijven aan hetgeen hij gedaan heeft voor de jeugdtandheelkunde.

Ik ontmoette hem voor het eerst op een Congres in Wenen in 1921. In de grote collegezaal van de bekende anatoom TANDLER hield KANTOROWICZ daar voor een stampvolle

zaal een rede over zijn theorie „vom kleinsten Loch”, bij de discussie heftig aangevallen door vele aanwezigen en door niemand bijgesprongen.

Mij is altijd bijgebleven hoe deze kleine man daar zijn tegenstanders te woord stond, zó, dat hij ten slotte van de zaal een ovatie kreeg!

Sindsdien hebben de omstandigheden, en ons beider voorliefde voor de problemen der sociale orthodontie ons vaak te samen gevoerd en die ontmoetingen waren altijd een bijzonder genoeg; een betere spreker, een feller debater en een geestiger en ironischer causeur met een gouden hart, zullen wel zelden in één mens verenigd zijn!

Zijn opleiding maakte dat hij van alle markten thuis was. Na een gymnasiale opleiding in Berlijn studeerde hij daar tandheelkunde, vervolgens medicijnen in München en Freiburg. Na enige jaren van assistentschappen in de interne geneeskunde in Berlijn en chirurgie in Bonn, wordt hij in 1912 privaat-docent in München bij WALKHOFF.

Na afloop van de eerste wereldoorlog, die hij als legerarts meemaakte, wordt hij benoemd tot hoogleraar in Bonn.

Dan begint zijn fantastische activiteit. Het kleine privaat-instituut wordt al heel spoedig bekend en beroemd. Hij verkrijgt de erkenning als Rijksinstituut en uit binnen- en buitenland stromen de studenten toe. Met zijn bekwame assistenten, BALTERS en KORKHAUS wordt enorm veel werk verzet; „die Bonner Schule” wordt de pionier van de cariëspreventie, van de schooltandheelkunde, van de rachitisbestrijding, van de preventieve orthodontie.

Op het hoogtepunt van deze werkzaamheden komt in 1933 in Duitsland de politieke ommekeer. KANTOROWICZ is een der eersten die in een concentratiekamp verdwijnt, waaruit zijn binnen- en buitenlandse vrienden hem met veel moeite weten te bevrijden, nadat hem de post van leider van het tandheelkundig onderwijs in Istanboel was aangeboden.

In 1945 roept de medische faculteit in Bonn hem terug, doch door een ernstige hartaandoening kan hij zijn oude post niet meer aanvaarden.

Als hij in 1948 terugkeert wordt hij regeringsadviseur in Bonn en wijdt zich opnieuw met alle hem gelaten energie (en dat was altijd nog veel) aan de problemen der sociale tandheelkunde. Met andere grote geesten had hij gemeen, ik denk hier bijvoorbeeld aan GOTTLIEB, dat hij de zaken gewoonlijk zwart wit zag; had hij eenmaal een gevestigde overtuiging, dan bracht geen man en geen paard hem daarvan af, zij het dan ook dat op latere leeftijd de tegenstand hem minder tot de felle strijd van vroeger dan tot ironische berusting bracht.

Onze correspondentie ging nog al eens in dichtvorm. Als wij in 1954 op het gevaar van het duimzuigen wijzen, schrijft hij mij:

Ob du Idiot, ob ich Idiot
Wird erst entschieden, wenn wir tot.
Dann lauten der Kollegen Voten:
Sie waren beide Vollidioten!
Statt krummer Kiefer zu vermehren,
Die uns, wenn auch nur karg, ernähren,
Hört man das Gegenteil sie lehren,
Dagegen müssen wir uns wehren!
Sonst büßen wir's mit bitterer Not;
Gottlob, dass die Idioten tot!

Mijn antwoord:

Der eine Idiot dem Andern:
Zurück von meinem Wandern
hab ich deine Arbeit gelesen
Und weil schon längst genesen
von der alten Lösung dieser Fragen,
Kann ich nur das eine sagen:
Was auch der Kollegen Voten
Über die beiden Vollidioten;
Ein Ding ist jetzt vollkommen klar:
Das „Lutschen” der Grund ist, ist wahr!

Als ik enige jaren later echter mijn twijfel uitspreek over zijn 100% statistiek inzake cariësteruggang en zuiggewoonten, nodigt hij mij uit, mij in Honnef te komen overtuigen in de „Kinderheime”.

Na een bezoek van een paar dagen in augustus 1957, waar met behulp van een assistent van Prof. KORKHAUS een nauwkeurige statistiek wordt gemaakt, worden deze tot diep in de nacht uitgewerkt.

Teruggekeerd, schreef ik:

Der nie mit Freunden Rheinaal asz,
der nie in Sommerschwülen Nächten
beim Graphik und Statistik sasz,
der kennt sie nicht:
die Kantorowicz'sche Mächte!

Hij antwoordde:

Wer nie vergebens focht für Wahrheit
Mit Gegnern, die des Vorurteiles Knechte,
Wer nie im Kampfe unterlag der Narrheit
Der Grössten aller Schicksalsmächte,
Der ahnt nicht, was wir schaffen würden
Wenn uns umgeben nicht der Dummheit
Hürden,

KANTOROWICZ hield veel van ons land, waar hij meerdere malen voordrachten heeft gehouden. De laatste maal was hij hier de vorige zomer, toen hij in Bergen een paar weken vakantie doorbracht.

Hij overhandigde mij toen het zo juist verschenen Symposium over de „Neuere Erfahrungen mit der Kieferorthopädischen Prophylaxe und Frühbehandlung”, waarbij hij in de discussies een belangrijke rol had gespeeld. Uit alles bleek dat hij nog grote plannen had in de naaste toekomst voor het uitdragen van zijn overtuiging.

Het heeft niet mogen zijn; een van de grootsten op odonto-stomatologisch terrein heeft ons voor goed verlaten!

NORD

BRIEVEN UIT AMERIKA

Cariës en Voeding

Het contact van de Eskimo's met de beschaafde wereld was al jaren een geliefd thema om te bewijzen, hoe slecht dit was voor de gebitten van deze Noorderlingen. In een artikel van de hand van JOHN HILLABY uit Londen in de New York Times van 3 december j.l. lezen we wat er op het eiland Tristan da Cunha (zuidelijk deel van de Atlantische Oceaan) gezien in dit zelfde verband gebeurd is.

In 1932 was ongeveer 82% van de bevolking cariës-vrij, in nog geen 30 jaren is de cariës-frequentie opgelopen tot die van de z.g. beschaafde wereld en deze stijging staat in direct verband met het importeren van meel en suiker.

Vorige maand werd de bevolking geëvacueerd vanwege vulkanische erupties en overgebracht naar het dorp Merstham in Surrey (Engeland). Aldaar ontvangen zij thans kosteloze tandheelkundige hulp, verstrekt door de British National Health Service. Een dertigjarig studieproject van de tanden der eiland-bewoners komt hiermede tot een einde.

Hoewel het eiland bepaald niet een paradijs was, waren de condities ideaal voor de groei en het behoud van de tanden, aldus de conclusie van officieren van het Britse